

Onderzoek seksueel grensoverschrijdend gedrag

Aanvullende rapportage voor Stichting Veilige Kerk

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/101

Datum

juni 2023

Opdrachtgever

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Auteurs

Judith van Werkhoven
Leon Heuzels

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inleiding

In februari 2022 voerde I&O Research voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een kwantitatief onderzoek uit naar het sentiment dat er leeft in Nederland rond het thema 'seksueel grensoverschrijdend gedrag'. Voor Stichting Veilige Kerk is de data van dat onderzoek aanvullend geanalyseerd, met specifieke aandacht voor de religieuze achtergrond van de respondenten. Deze rapportage bevat de resultaten van deze aanvullende analyse.

Achtergrond onderzoek

Voor het onderzoek is er een vragenlijst uitgezet in het I&O Research Panel onder Nederlanders van 18 jaar en ouder. Zij konden via een persoonlijke e-mailuitnodiging de vragenlijst online invullen. Voor dit onderzoek zijn 6.000 Nederlanders (18+) aangeschreven en zijn er 2.705 vragenlijsten ingevuld. In deze aanvullende analyse zijn de reacties van 2.648 Nederlanders meegenomen, aangezien enkele respondenten niet de religie-gerelateerde vragen hebben beantwoord waarop deze aanvullende analyse gebaseerd is. De resultaten van gesloten vragen staan weergegeven in grafieken, uitgesplitst naar religieus en niet-religieus.

Analyse

In de analyse zijn de volgende onderscheiden gemaakt:

- 1) Gelovig zijn (gelovig of niet-gelovig),
- 2) Mate van betrokkenheid met het geloof (niet, een beetje, sterk, zeer sterk) en
- 3) Soort religie (Rooms-katholiek, Hervormd, Gereformeerd of Anders (Islamitisch, Joods, Hindoeïstisch, Boeddhistisch, overig)).

De resultaten zijn per achtergrondkenmerken getoetst op significante verschillen. Wanneer er significante verschillen bestaan tussen groepen op basis van religie, dan staan deze naast de grafiek in bulletpoints vermeld. Indien de percentages in grafieken niet optellen tot 100 procent is dit het gevolg van afrondingsverschillen of gaat het om een meerkeuzevraag. Een overzicht van de belangrijkste bevindingen vindt u op de laatste pagina van dit rapport.

Achtergrond respondenten

	Aantal	Percentage
Religieus		
Nee	1.611	61%
Ja	1.038	39%
Totaal	2.648	100%
Wat is uw religie?		
Katholiek	461	44%
Protestants (Hervormd)	231	22%
Protestants (Gereformeerd)	131	13%
Anders (Islamitisch, Joods, Hindoeïstisch, Boeddhistisch, anders)*	214	21%
Totaal	1.038	100%

* Sommige groepen respondenten zijn samengevoegd op basis van hun religieuze achtergrond en zijn gedefinieerd als 'Anders', aangezien de individuele groepen te klein zijn om uitspraken over te doen.

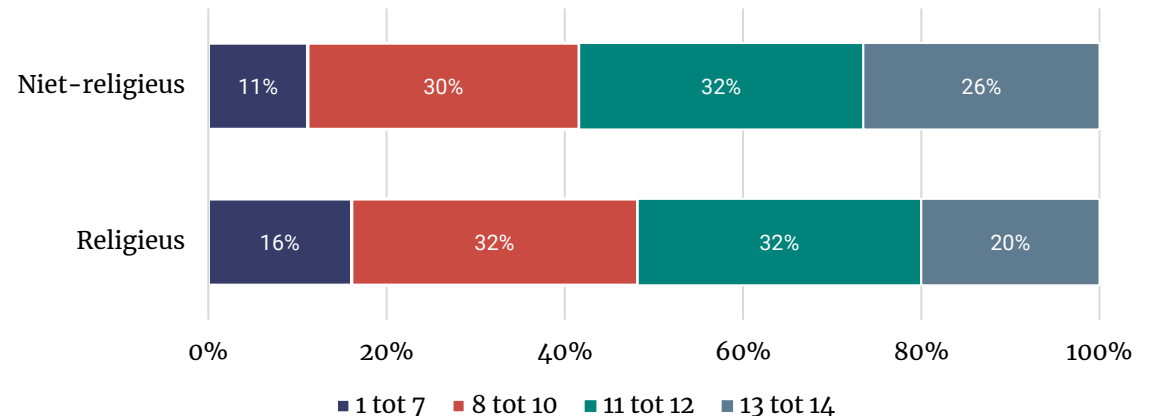

2. Bekendheid met de thematiek

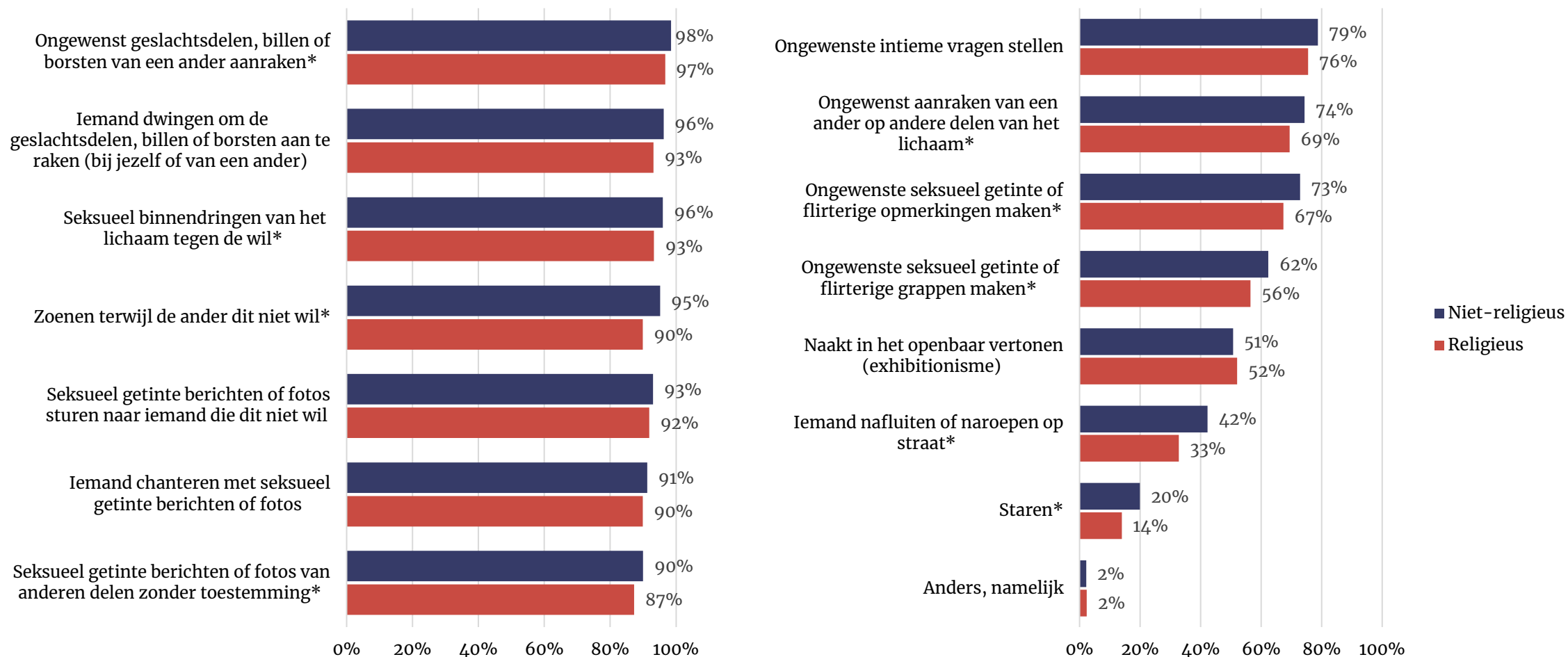
2.1 Definiëren van seksueel grensoverschrijdend gedrag

- **Vraagstelling:** “Wat valt volgens u onder seksueel grensoverschrijdend gedrag?”
 - Op de volgende slide staan de gedragsvormen die zijn voorgedragen als antwoordopties. Er waren meerdere antwoorden mogelijk.
- Niet-religieus herkent vaker 13 tot 14 vormen. Religieus herkent vaker 1 tot 7 vormen.
- Gereformeerd en Anders herkennen vaker 13 tot 14 vormen (respectievelijk 26% en 27%) dan Katholiek (15%). Katholiek herkent vaker 1 tot 7 vormen (21%) dan Anders (9%).
- ‘(Zeer) sterk betrokken bij geloof’ herkent vaker 13 tot 14 vormen (25 tot 30%), dan een ‘een beetje betrokken bij geloof’ (15%).

Figuur 2.1 Aantal herkende vormen

Figuur 2.2 Wat valt volgens u onder seksueel grensoverschrijdend gedrag? (meerdere antwoorden mogelijk)

* Gedragsvorm is gemarkeerd met een sterretje, als herkende vorm vaker door Niet-religieus is aangegeven, dan door Religieus. Totaal: 9 vormen vaker herkend door Niet-religieus, dan door Religieus.

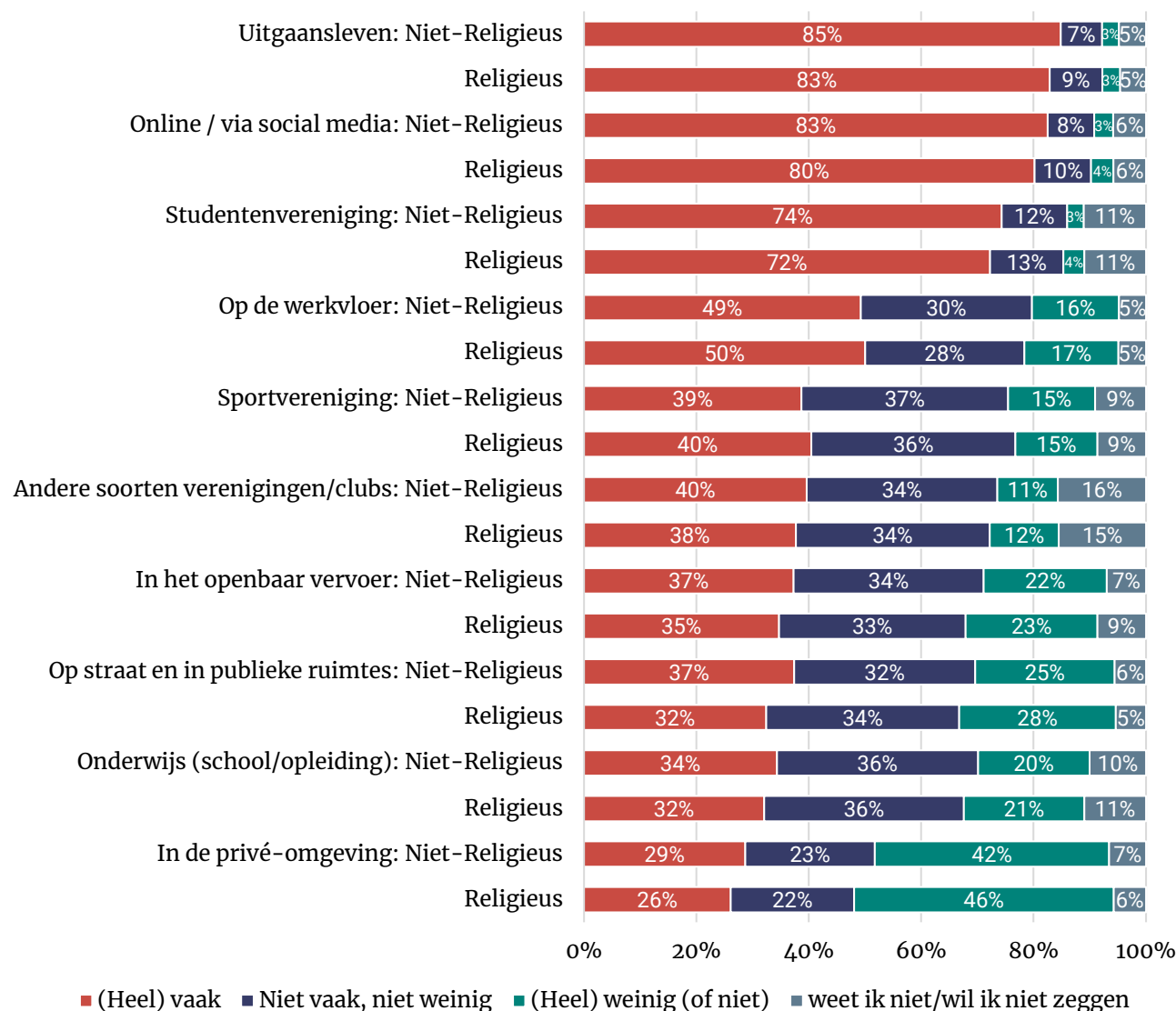

2.2 Omgeving

- **Vraagstelling:** “Als u denkt aan seksueel grensoverschrijdend gedrag in het algemeen, hoe vaak of weinig komt dit volgens u op de volgende plekken voor?”
- Niet-religieus denkt vaker dat het gedrag (heel) vaak voorkomt op straat en in publieke ruimtes (37%) , dan Religieus (32%). Religieus denkt vaker dat het gedrag (heel) weinig (of niet) voorkomt in de privé-omgeving (46%), dan Niet-religieus (29%).
- Anders* denkt vaker dan Katholiek dat het gedrag (heel) vaak voorkomt bij: privé-omgeving, op straat en in publieke ruimtes, openbaar vervoer, werkvloer, onderwijs, andere soorten verenigingen/clubs.
- De groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ denkt vaker dan de groep ‘een beetje betrokken bij geloof’ dat het gedrag (heel) vaak voorkomt bij: privé-omgeving, onderwijs, sportvereniging, andere soorten verenigingen/clubs, online/via social media.

* Zie pagina 4 voor uitleg ‘Anders’.

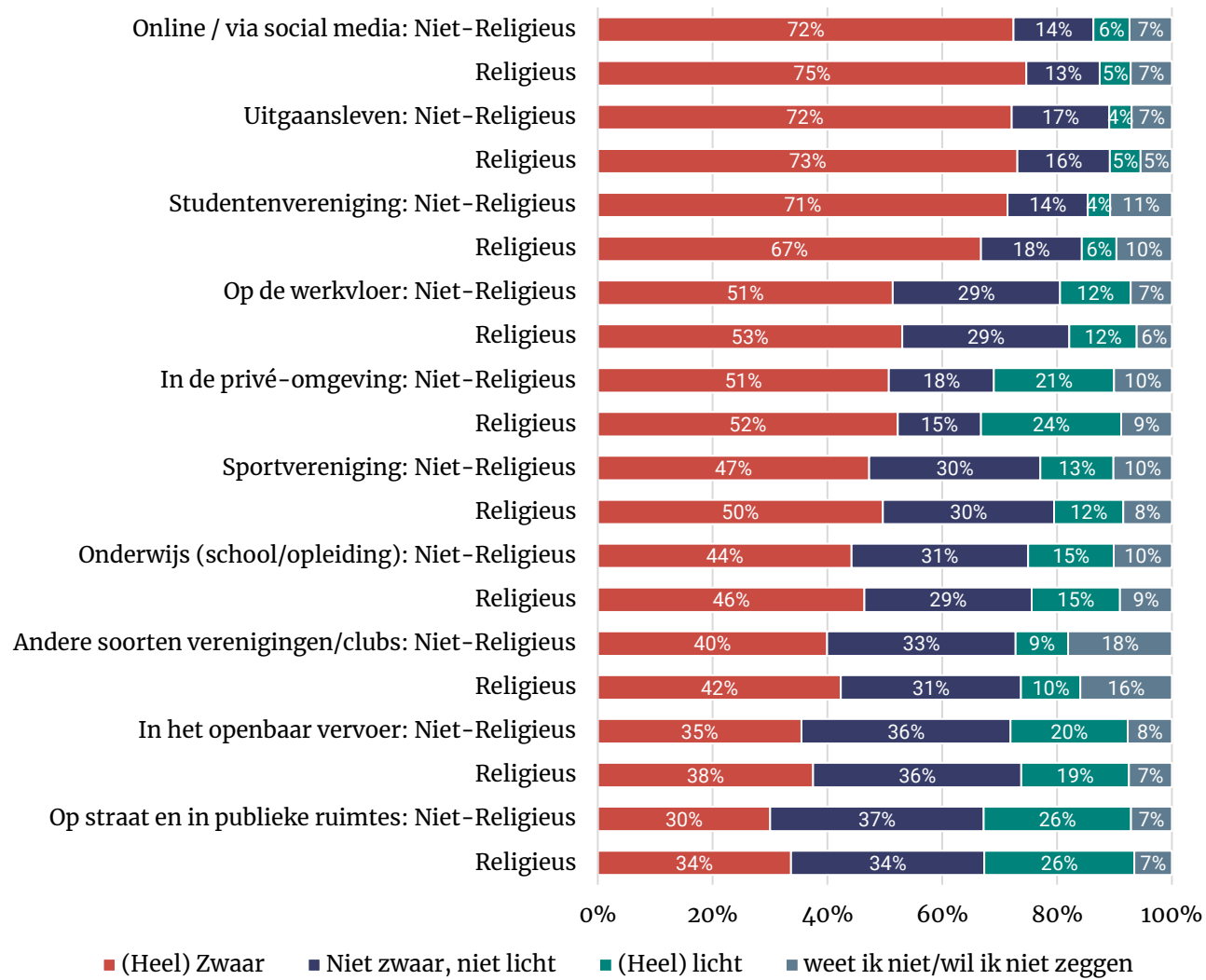
Figuur 2.3 Hoe vaak of weinig komt dit volgens u op de volgende plekken voor?

- **Vraagstelling: “Hoe zwaar of licht is het seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens u in deze situaties?”**
- Religieus denkt vaker dat het gedrag (heel) licht is in de privé-omgeving (24%), dan Niet-religieus (21%). Niet-religieus denkt vaker dat het gedrag (heel) zwaar is bij studentenverenigingen (71%), dan Religieus (67%). Religieus denkt vaker dat het gedrag hier niet zwaar, niet licht (18% vs. 14%) en (heel) licht is (6% vs. 4%).
- Katholiek denkt vaker dat het gedrag (heel) licht is in de privé-omgeving (30%) dan Gereformeerd (16%) en Anders* (18%). Katholiek, Hervormd en Anders denkt vaker dat het om (heel) licht gedrag gaat bij andere soorten verenigingen/clubs (9 tot 13%) dan Gereformeerd (2%).
- De groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ denkt vaker dat het gedrag (heel) zwaar is:
 - in de privé-omgeving’ (66%) dan de groepen ‘niet/een beetje/sterk betrokken bij geloof’ (48 tot 51%). De groep ‘een beetje betrokken bij geloof’ denkt hier vaker dat het om (heel) licht gedrag gaat (29%) dan de groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ (14%).
 - online/op social media (86%) dan de groepen ‘niet/een beetje/sterk betrokken bij geloof’ (71 tot 74%).

* Zie pagina 4 voor uitleg ‘Anders’.

Figuur 2.4 Hoe zwaar of licht is het seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens u in deze situaties?

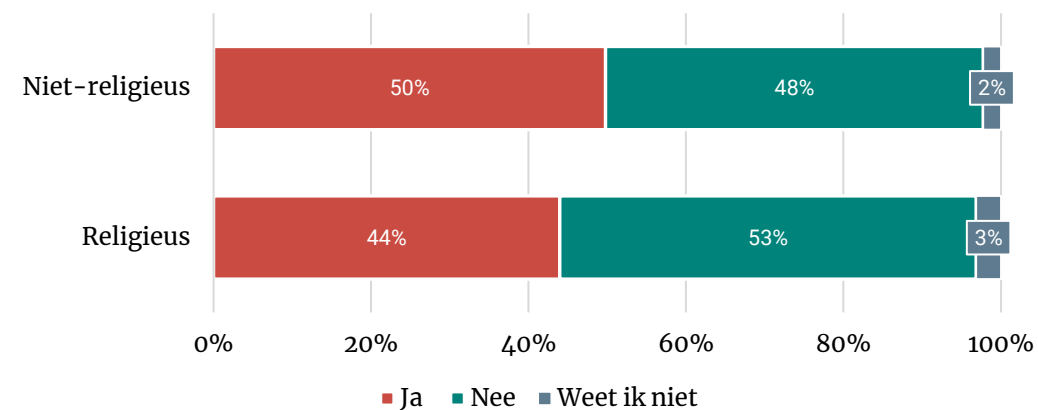

2.3 Eigen ervaringen

- **Vraagstelling:** “Heeft u zelf wel eens seksueel grensoverschrijdend gedrag ervaren?”
- Niet-religieus geeft vaker aan het gedrag zelf te hebben ervaren (50%), dan Religieus (44%). Religieus geeft vaker aan het gedrag niet zelf te hebben ervaren (53%), dan Niet-religieus (48%).
- Anders* geeft vaker aan het gedrag zelf te hebben ervaren (65%), dan Katholiek, Hervormd en Gereformeerd (38 tot 40%). Katholiek en Hervormd en Gereformeerd geven vaker aan het gedrag niet zelf te hebben ervaren (56 tot 59%), dan Anders (32%).
- De groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ geeft vaker aan het gedrag zelf te hebben ervaren (59%) dan de groepen ‘niet/een beetje/sterk betrokken bij geloof’ (37 tot 43%).
- Niet-religieus geeft enkele gedragsvormen vaker aan als ‘zelf ervaren’. Deze vormen komen grotendeels overeen met de vormen die deze groep ook vaker herkent als zijnde vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (zie figuur 2.2). Dit is logisch: als je meer gedragsvormen als seksueel grensoverschrijdend ziet, zal je deze ook sneller kunnen aanvinken als vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag wat je is overkomen.
- De groep Religieus geeft één gedragsvorm vaker aan als zelf ervaren (12%), dan de groep Niet-religieus (9%): ‘gedwongen worden om de geslachtsdelen, billen of borsten aan te raken (bij mijzelf of bij een ander)’.

* Zie pagina 4 voor uitleg ‘Anders’.

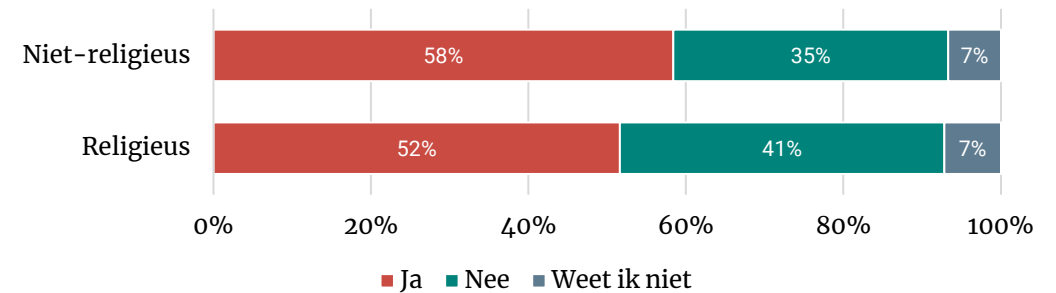
Figuur 2.5 Heeft u zelf wel eens seksueel grensoverschrijdend gedrag ervaren?

- **Vraagstelling:** “Heeft u wel eens gehoord of gezien dat iemand in uw omgeving seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt?”
- Niet-religieus geeft vaker aan gedrag te hebben gezien/gehoord (58%), dan Religieus (52%). Religieus geeft vaker aan gedrag niet zelf te hebben gezien/gehoord (41%), dan Niet-religieus (35%).
- Anders* geeft vaker gedrag te hebben gezien/gehoord (67%), dan Katholiek, Hervormd en Gereformeerd (46 tot 52%). Katholiek, Hervormd en Gereformeerd geven vaker aan gedrag niet te hebben gezien/gehoord (42 tot 48%), dan Anders (24%).
- Gedragsvormen die Niet-religieus vaker aangeeft als te hebben gezien/gehoord, komen grotendeels overeen met de vormen die deze groep ook vaker herkent als zijnde gedragsvormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (zie figuur 2.2).

* Zie pagina 4 voor uitleg ‘Anders’.

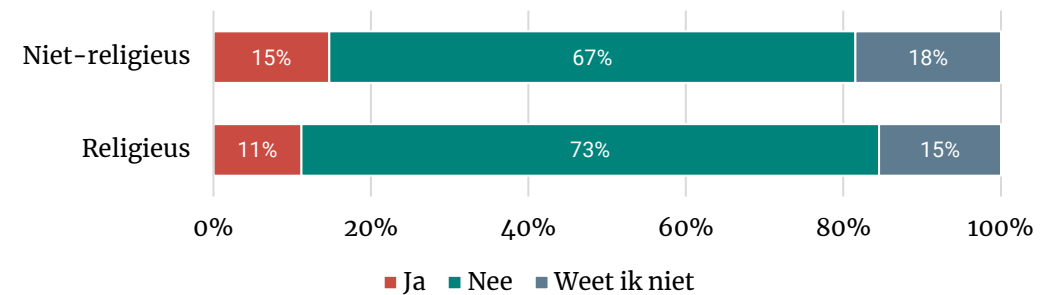
Figuur 2.6 Heeft u wel eens gehoord of gezien dat iemand in uw omgeving seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt?

2.4 Zelf vertonen van seksueel grensoverschrijdend gedrag

- Vraagstelling: “Denkt u dat u zelf wel eens seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond?”
- Niet-religieus geeft vaker aan gedrag zelf te hebben vertoond (15%) of het niet zeker te weten (18%), dan Religieus (11% en 15%). Religieus geeft vaker aan gedrag niet zelf te hebben vertoond (73%), dan Niet-religieus (67%).

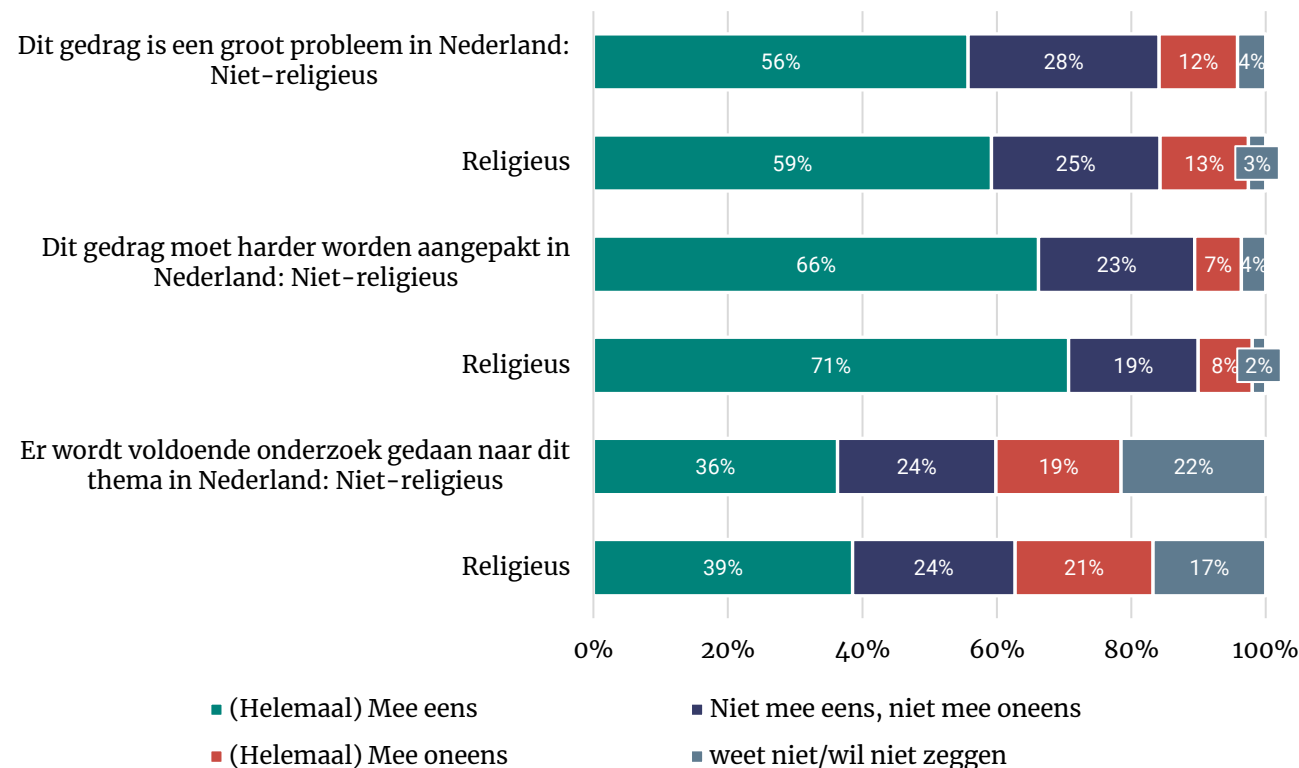
Figuur 2.7 Denkt u dat u zelf wel eens seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond?

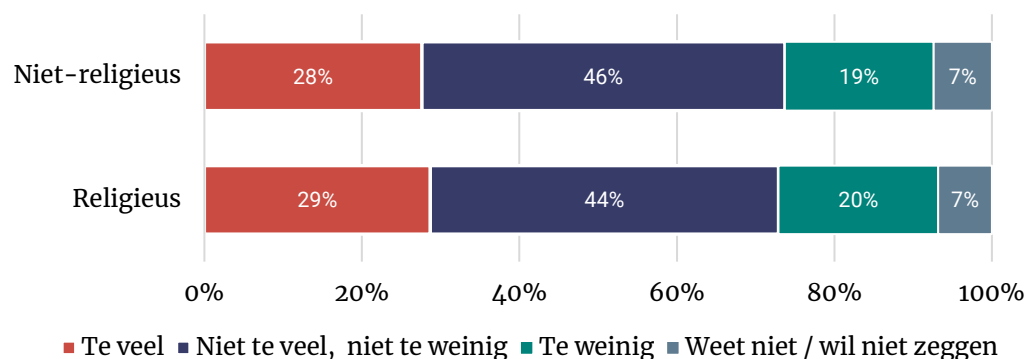
3. Urgentiegevoel

- **Vraagstelling:** “Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag?”
- Religieus is het vaker (helemaal) eens met stelling ‘dit gedrag moet harder worden aangepakt’ (71%), dan Niet-religieus (66%).
- Katholiek is het vaker (helemaal) oneens met de stelling ‘dit gedrag is een groot probleem’ (17%), dan Anders (9%).
- De groepen ‘sterk/zeer sterk betrokken bij geloof’ zijn het vaker (helemaal) eens met de stelling ‘dit gedrag is een groot probleem’ (respectievelijk 64% en 76%), dan de groep ‘een beetje betrokken bij geloof’ (52%). De groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ is het vaker (helemaal) eens met de stelling ‘dit gedrag moet harder worden aangepakt’ (84%), dan de groepen ‘niet/een beetje betrokken bij geloof’ (respectievelijk 70 en 66%).

Figuur 3.1 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag?

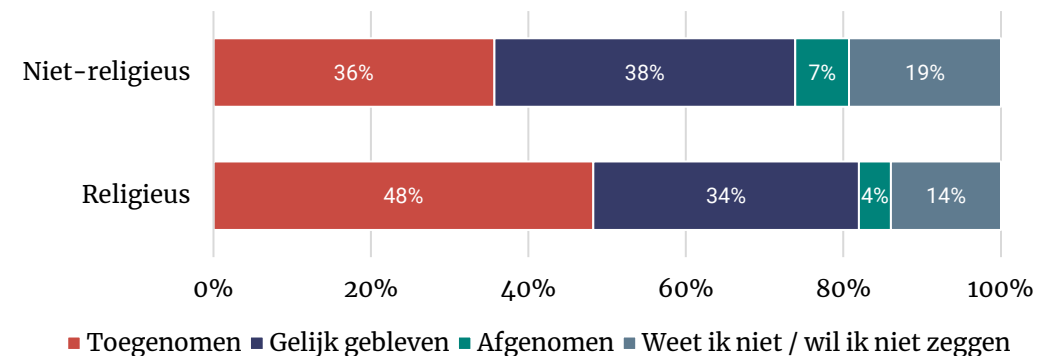

Figuur 3.2 Is er volgens u te veel of te weinig aandacht in de Nederlandse media voor seksueel grensoverschrijdend gedrag?

- **Vraagstelling:** “Is er volgens u te veel of te weinig aandacht in de Nederlandse media voor seksueel grensoverschrijdend gedrag?”
- Katholiek vindt vaker dat er te veel aandacht in de media is (33%), dan Anders (22%). Anders vindt vaker dat er te weinig aandacht voor is (31%), dan Katholiek (16%) en Hervormd (16%).
- De groepen ‘een beetje/sterk betrokken bij geloof’ vinden vaker dat er te veel aandacht in de media is (beide groepen 31%), dan de groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ (17%).

Figuur 3.3 Is seksueel grensoverschrijdend gedrag de afgelopen 5 jaar volgens u toegenomen of afgenomen?

- **Vraagstelling:** “Is seksueel grensoverschrijdend gedrag de afgelopen 5 jaar volgens u toegenomen of afgenomen?”
- Religieus denkt vaker dat gedrag is toegenomen (48%) dan Niet-religieus (36%). Niet-religieus denkt vaker dat het gelijk is gebleven (38%), dat het is afgenomen (7%), of het niet te weten (19%), dan Religieus (respectievelijk 34%, 4% en 14%).
- De groep ‘zeer sterk betrokken bij geloof’ denkt vaker dat het gedrag is toegenomen (60%), dan de groep ‘een beetje betrokken bij geloof’ (45%).

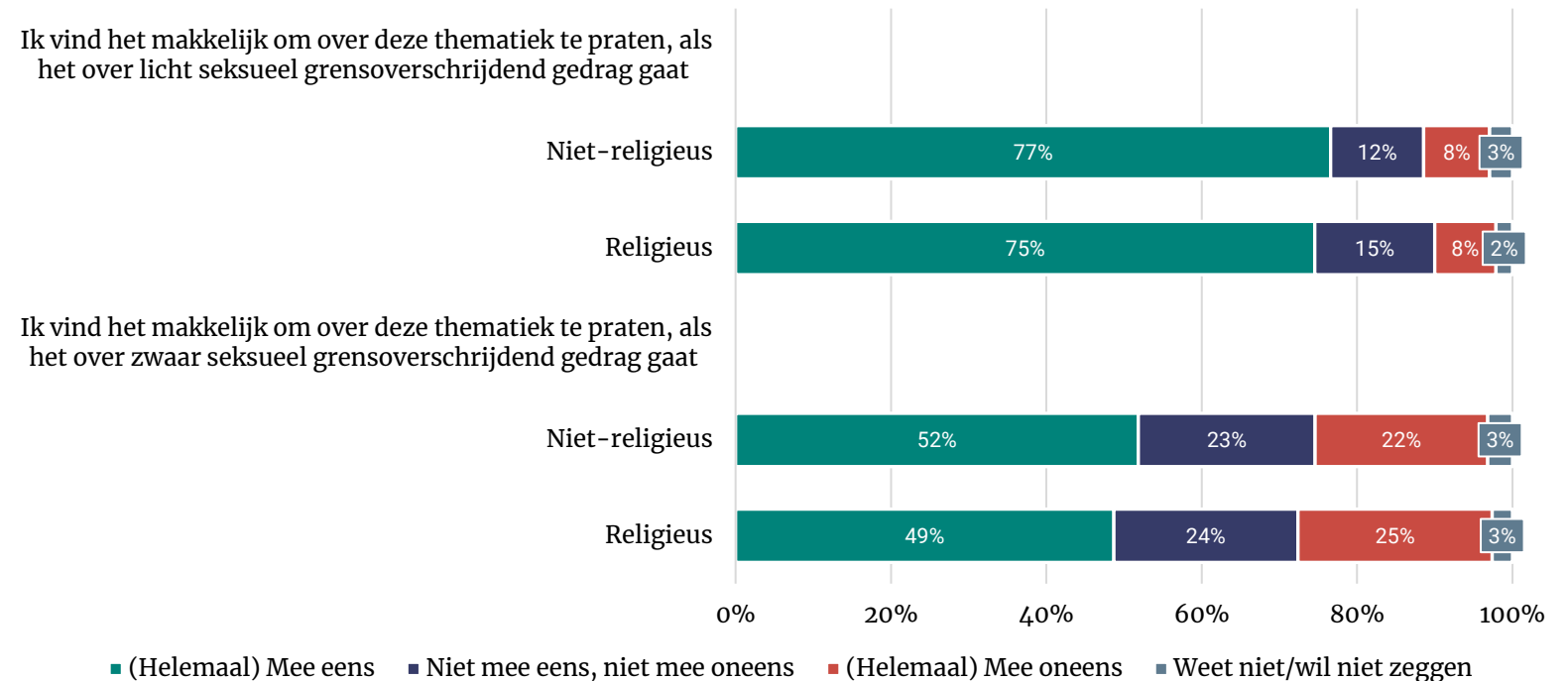

4. Bespreekbaarheid en (eigen) acties

4.1 Bespreekbaar maken van seksueel grensoverschrijdend gedrag

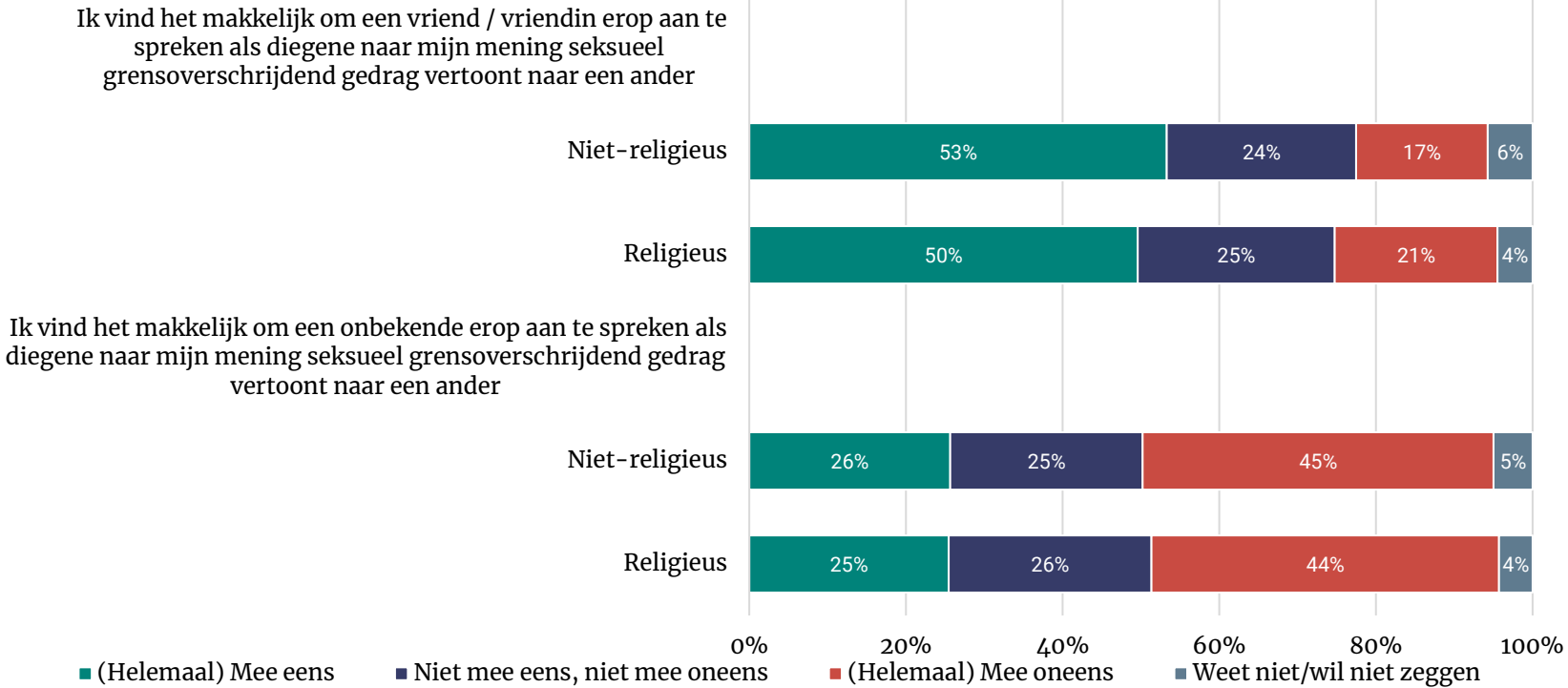
- Vraagstelling: “Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag?”
- Geen significante verschillen bij deze stellingen.

Figuur 4.1 Stellingen met betrekking tot bespreekbaar maken – Deel A

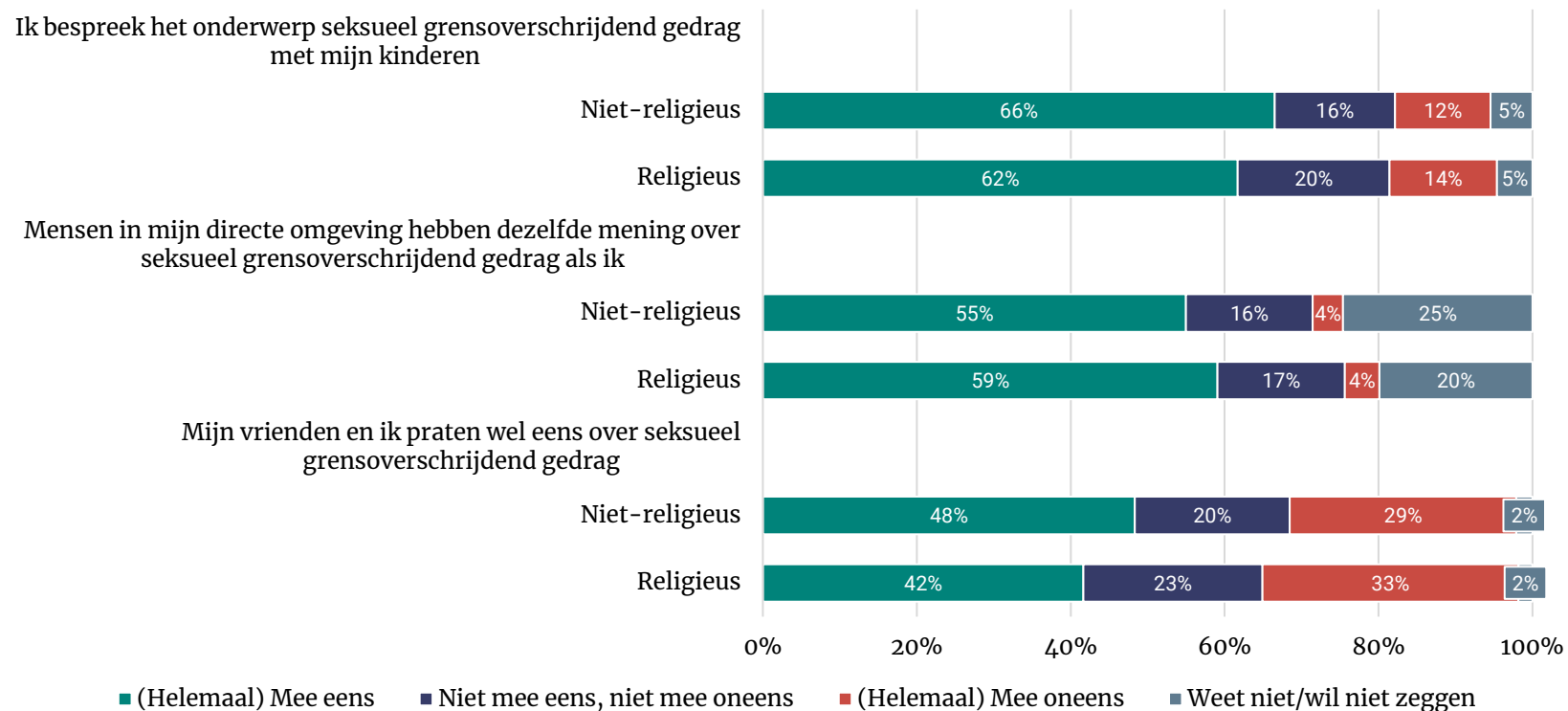
- Religieus is het vaker (helemaal) oneens met de stelling 'Ik vind het makkelijk om een vriend / vriendin erop aan te spreken als diegene naar mijn mening seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont naar een ander.' (21%), dan Niet-religieus (17%).

Figuur 4.2 Stellingen met betrekking tot bespreekbaar maken – Deel B

Figuur 4.3 Stellingen met betrekking tot bespreekbaar maken – Deel C

- Religieus is het vaker (helemaal) eens met de stelling ‘Mensen in mijn directe omgeving hebben dezelfde mening over seksueel grensoverschrijdend gedrag als ik.’ (59%), dan Niet-religieus (55%). Religieus is het vaker (helemaal) oneens met de stelling ‘Mijn vrienden en ik praten wel eens over seksueel grensoverschrijdend gedrag.’ (33%), dan Niet-religieus (29%). Niet-religieus is het er vaker (helemaal) mee eens (48%), dan Religieus (42%).
- De groep ‘sterk betrokken bij geloof’ bespreekt het onderwerp vaker niet met de eigen kinderen (26%), dan de groepen ‘niet/een beetje betrokken bij geloof’ (9 tot 12%).

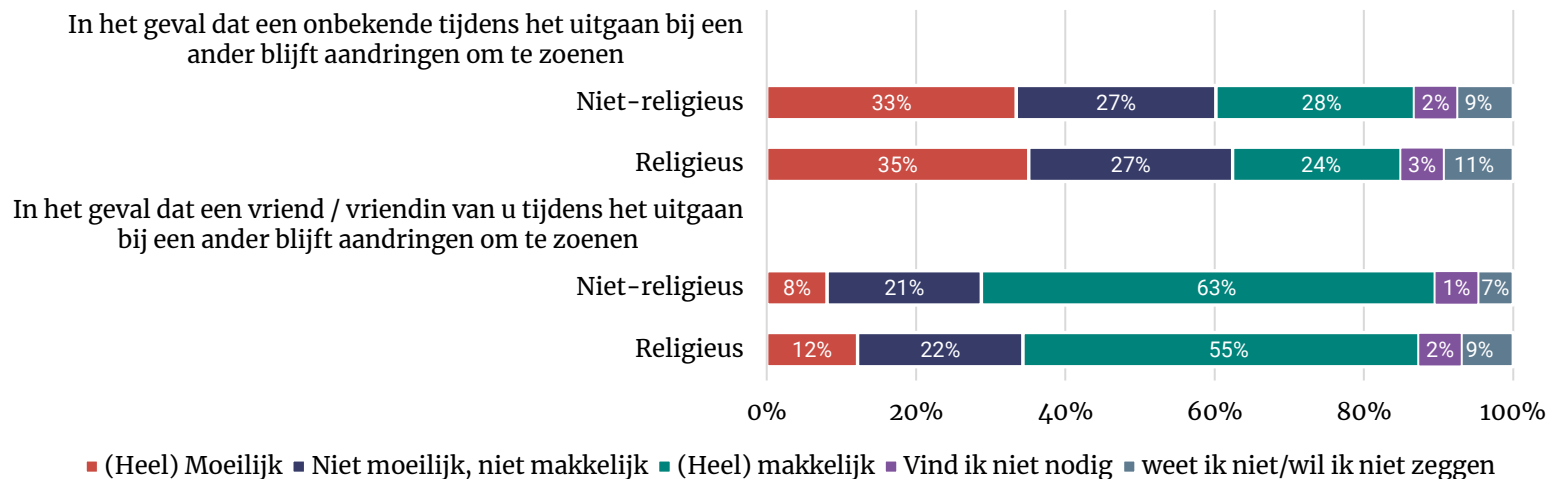

4.2 Eigen acties

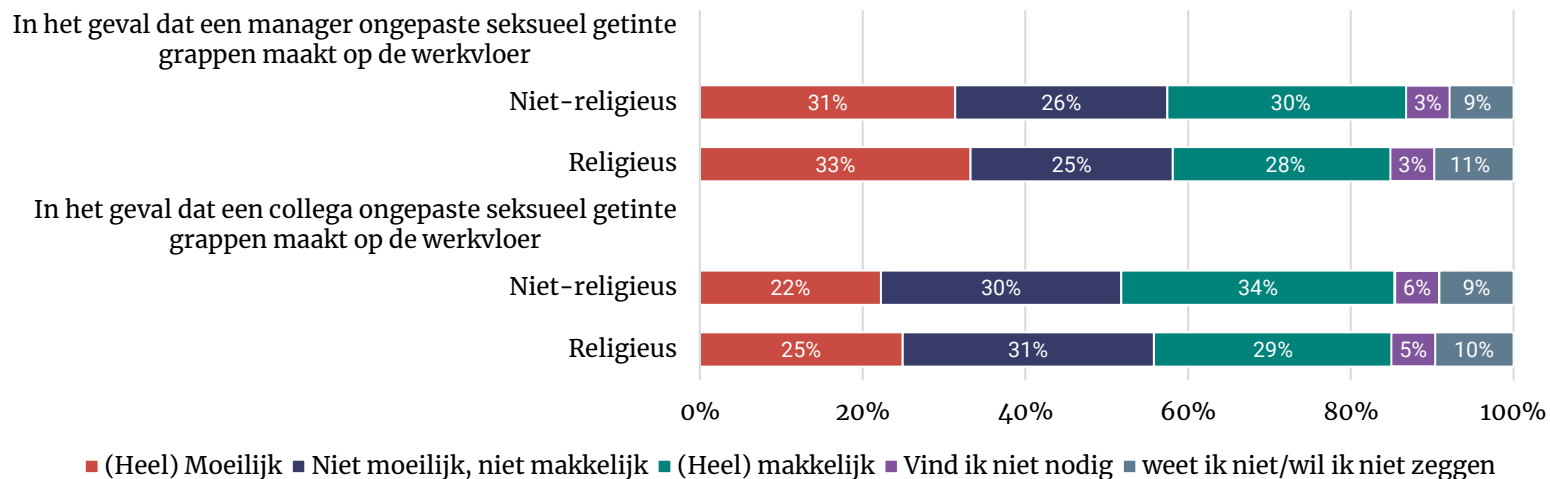
- **Vraagstelling:** “Stel u voor dat u de volgende situaties zelf ziet gebeuren of dat iemand u hierover vertelt. Kunt u aangeven hoe moeilijk of makkelijk u het vindt om in deze situaties zelf actie te ondernemen?”
- Niet-religieus vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen in de situatie met de onbekende bij het uitgaan (28%), dan Religieus (24%). Dit is ook het geval in de situatie met een vriend/vriendin (63% vs. 55%). Religieus vindt het in dat geval vaker (heel) moeilijk (12%), dan Niet-religieus (8%).
- Anders vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen in de situatie met de onbekende (35%), dan Katholiek, Hervormd en Gereformeerd (20 tot 22%).

- Niet-religieus vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen in de situatie met de collega (34%), dan Religieus (29%).

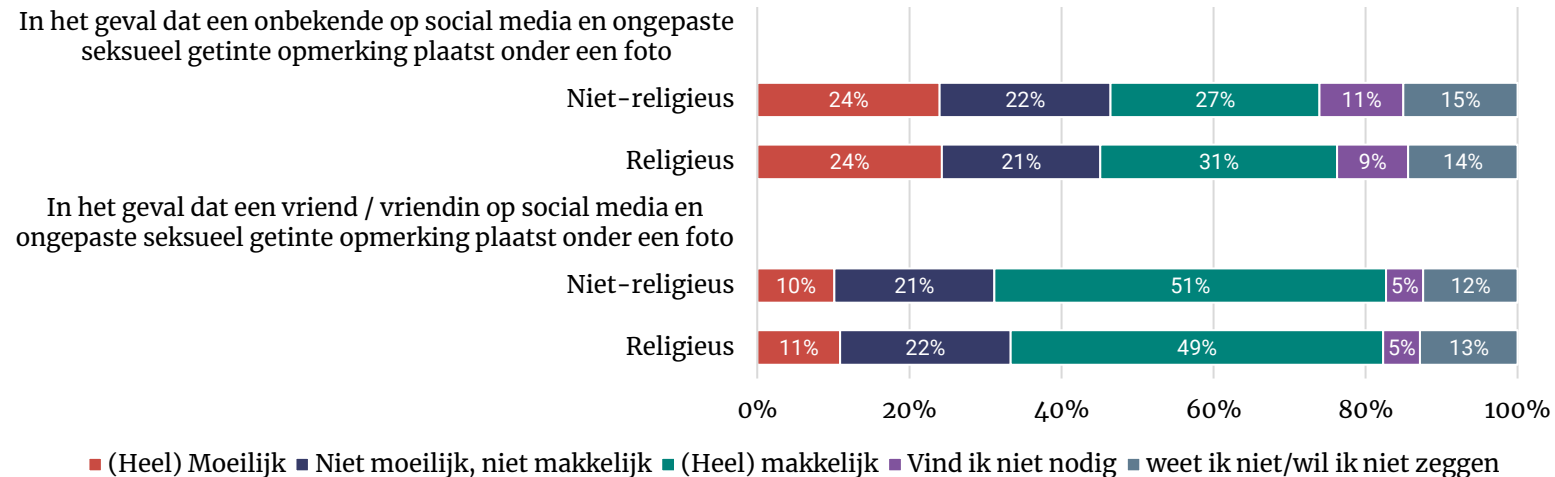
Figuur 4.4 Stellingen met betrekking tot eigen acties – Deel A

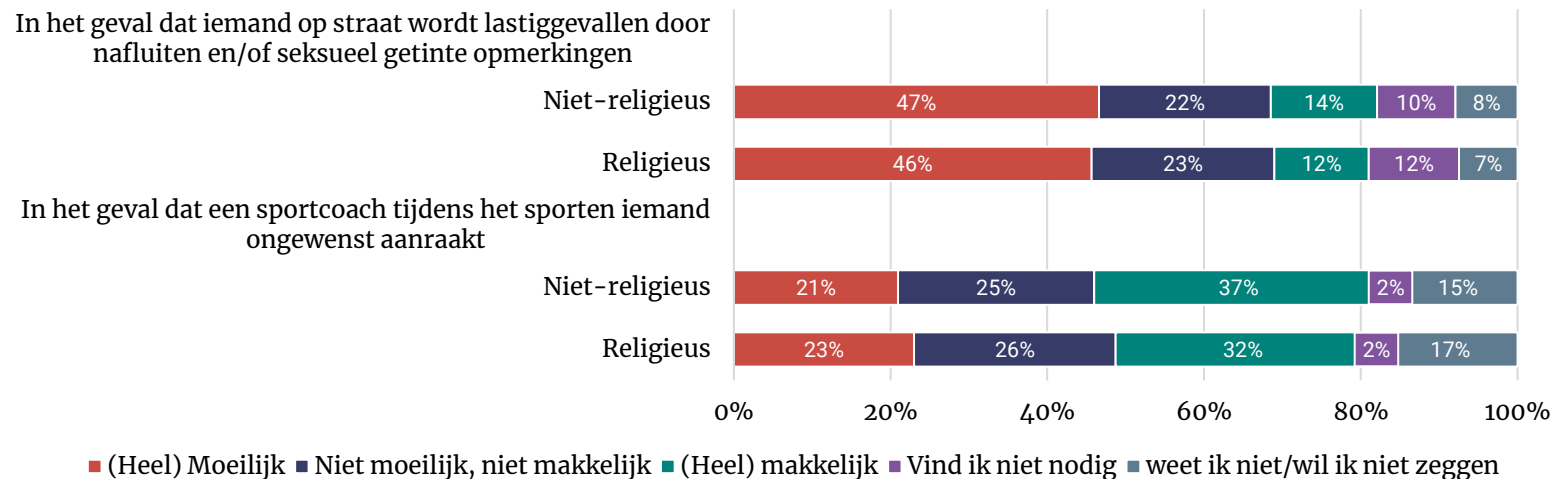
Figuur 4.5 Stellingen met betrekking tot eigen acties – Deel B

Figuur 4.6 Stellingen met betrekking tot eigen acties– Deel C

Figuur 4.7 Stellingen met betrekking tot eigen acties– Deel D

- Religieus vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen in de situatie met de onbekende op sociale media (31%), dan Niet-religieus (27%).
- Hetzelfde geldt voor Anders (44%), ten opzichte van Katholiek, Hervormd en Gereformeerd (25 tot 30%).

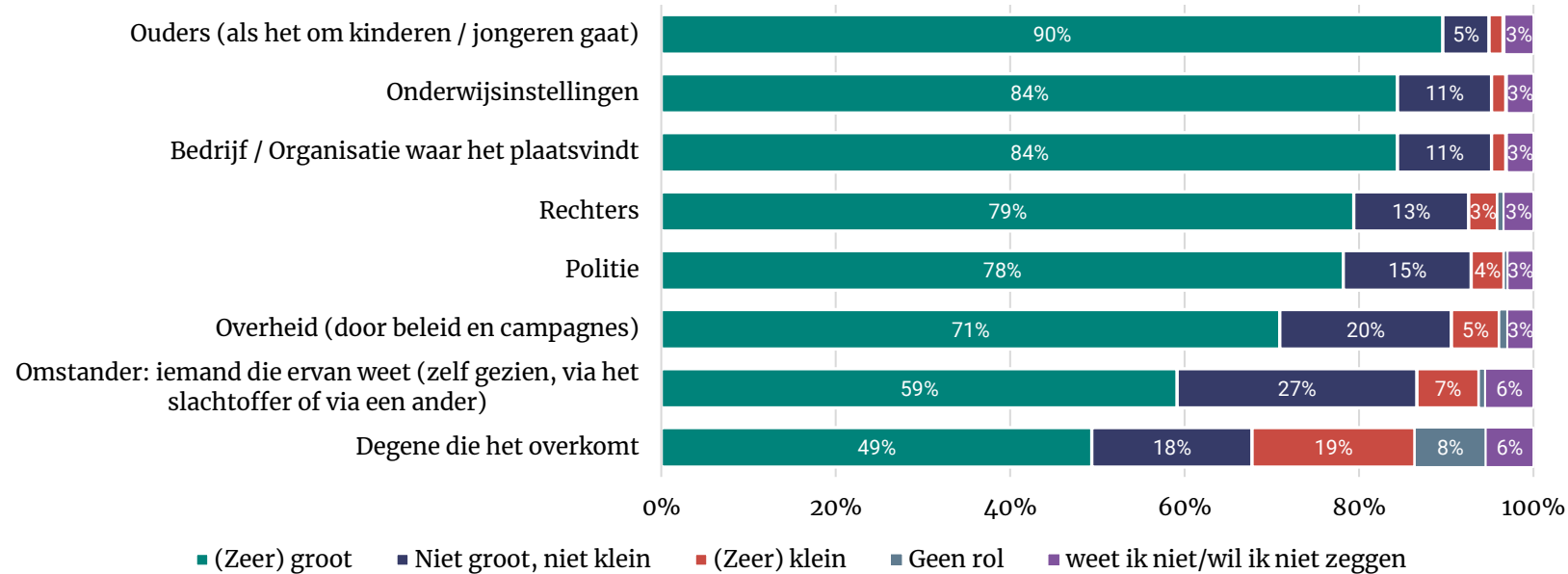
- Niet-religieus vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen in de situatie met de sportcoach (37%), dan Religieus (32%).

4.3 Verantwoordelijke partijen

- **Vraagstelling:** “Hoe groot zou volgens u de rol van de volgende partijen moeten zijn bij het verminderen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld?”
- Het figuur heeft betrekking op de gehele populatie; zowel Religieus als Niet-religieus. Significante verschillen tussen deze twee groepen hebben enkel betrekking op twee benoemde partijen.
- Degene die het overkomt: Niet-religieus vindt vaker dat deze partij een (zeer) kleine rol (20%) of geen rol (10%) heeft, dan Religieus (16% en 5%). Religieus vindt vaker dat deze partij een (zeer) grote rol heeft (54%), dan Niet-religieus (46%).
- Politie: Religieus vindt vaker dat deze partij een (zeer) grote rol heft (81%), dan Niet-religieus (79%).

Figuur 4.8 Rol van partijen bij het verminderen van seksueel grensoverschrijdend gedrag

5. Belangrijkste uitkomsten

	Religieus	Niet-religieus
2.1 Definiëren van gedrag	Herkend minder gedragsvormen als seksueel grensoverschrijdend.	Herkend meer gedragsvormen als seksueel grensoverschrijdend
2.2 Omgeving	Denkt vaker dat het gedrag (heel) weinig (of niet) voorkomt in de privé-omgeving . Denkt ook vaker dat het hier om (heel) licht gedrag gaat. Bij de studentenvereniging denkt men vaker dat het om 'niet zwaar, niet licht' of om (heel) licht gedrag gaat.	Denkt vaker dat het gedrag (heel) vaak voorkomt in publieke ruimtes . Bij de studentenvereniging denkt men vaker dat het om (heel) zwaar gedrag gaat.
2.3 Eigen ervaringen	Geeft vaker aan het gedrag niet zelf te hebben ervaren en het gedrag niet te hebben gezien of erover te hebben gehoord .	Geeft vaker aan het gedrag zelf te hebben ervaren en het gedrag te hebben gezien of erover te hebben gehoord . De benoemde ervaren of meegekregen gedragsvormen, komen grotendeels overeen met de vormen die deze groep ook vaker herkend als zijnde vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.
2.4 Zelf vertonen	Geeft vaker aan het gedrag zelf niet te hebben vertoond .	Geeft vaker aan het gedrag zelf te hebben vertoond .
3. Urgentiegevoel	Is het vaker (helemaal) eens met stelling 'dit gedrag moet harder worden aangepakt '. Denkt ook vaker dat gedrag is toegenomen in de afgelopen 5 jaar.	Denkt vaker dat het gedrag de afgelopen 5 jaar gelijk is gebleven, dat het is afgenomen , of het niet te weten.
4.1 Bespreekbaar maken	Is het vaker (helemaal) oneens met de stellingen 'Ik vind het makkelijk om een vriend / vriendin erop aan te spreken als diegene naar mijn mening seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont naar een ander.' en 'Mijn vrienden en ik praten wel eens over seksueel grensoverschrijdend gedrag.' Vaker (helemaal) eens met de stelling 'Mensen in mijn directe omgeving hebben dezelfde mening over seksueel grensoverschrijdend gedrag als ik.'	Is het vaker (helemaal) eens met de stelling 'Mijn vrienden en ik praten wel eens over seksueel grensoverschrijdend gedrag.'
4.2 Eigen acties	Vindt het vaker (heel) moeilijk om actie te ondernemen als een vriend/vriendin tijdens het uitgaan bij een ander blijft aandringen om te zoenen. Vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen als een onbekende op sociale media een ongepaste seksueel getinte opmerking plaatst onder een foto.	Vindt het vaker (heel) makkelijk om actie te ondernemen als 1) een onbekende of een vriend/vriendin tijdens het uitgaan bij een ander blijft aandringen om te zoenen, 2) als een collega ongepaste seksueel getinte grappen maakt op de werkvloer en 3) als een sportcoach tijdens het sporten iemand ongewenst aanraakt.
4.3 Verantwoordelijke partijen	Vindt vaker dat degene die het overkomt en de politie een (zeer) grote rol heeft.	Vindt vaker dat degene die het overkomt een (zeer) kleine rol of geen rol heeft.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl